

KPSS

Eđitim Bilimleri

ezberbozan serisi

ÖĞRENME PSİKOLOJİSİ

KPSS Ders Notları

özetlenmiş içerik
pratik bilgiler
kritik notlar
ilgi çekici görseller

PEGEM AKADEMİ

EDİTÖR: Savaş Doğan

**KPSS DERS NOTLARI
ÖĞRENME PSİKOLOJİSİ**

ISBN 978-605-364-931-1

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2017, Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları
Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti.ne aittir.
Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri,
kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt
ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.
Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında
yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları
satın almamasını diliyoruz.

4. Baskı: 2017, Ankara

Yayın-Proje: Ümit Dilaver
Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Gürsel Avcı

Baskı: Vadi Grup Ciltevi A.Ş.
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No: 105
Yenimahalle/ANKARA
(0312 394 55 91)

Yayıncı Sertifika No: 14749
Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi 0312 430 67 50 - 430 67 51
Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net

İÇİNDEKİLER

Öğrenme Psikolojisi

Temel Kavramlar.....	1
Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler.....	9
Davranışçı Kuramlar.....	20
Bilişsel Davranışçı Kuramlar.....	74
Bilişsel Kuramlar.....	86
Hümanistik (İnsancıl) Yaklaşım.....	111
Kaynakça.....	115

1. BÖLÜM Temel Kavramlar

Öğrenme

Öğrenme Nedir?

Öğrenme, organizmanın içinde yaşadığı çevreyle kurduğu etkileşimler sonucu, yaşantı kazanma yoluyla davranışlarında meydana gelen değişiktir.

Pür Dikkat

Olgunlaşma, büyüme, refleks, içgüdü, sakatlanma, hastalık, yorgunluk, ilaç ya da alkol alma gibi nedenlerle ortaya çıkan bedensel değişiklikler, **çevreyle etkileşim sonucu gerçekleşmediğinden** öğrenme olarak kabul edilmez.

Örnek:

- Bir bebeğin doğumdan ancak 3 ay sonra başını dik tutabilmesi öğrenme olarak kabul edilemez. Çünkü bebekte gözlenen davranış değişikliğinin nedeni **yalnızca olgunlaşmadır** ve yaşantı kazanma neticesinde oluşmamıştır.
- Bir güvercinin çalı çırpı toplayarak yuva yapması türe özgü bir **içgüdüdür** ve sonradan öğrenilmemiştir.
- Göze hızla yaklaşan bir cisim karşısında gözün aniden kırılması **istemsiz bir tepkidir** ve sonradan öğrenilmemiştir.

Çevre

Etkileşim

Gözlenebilir
davranış değişikliği

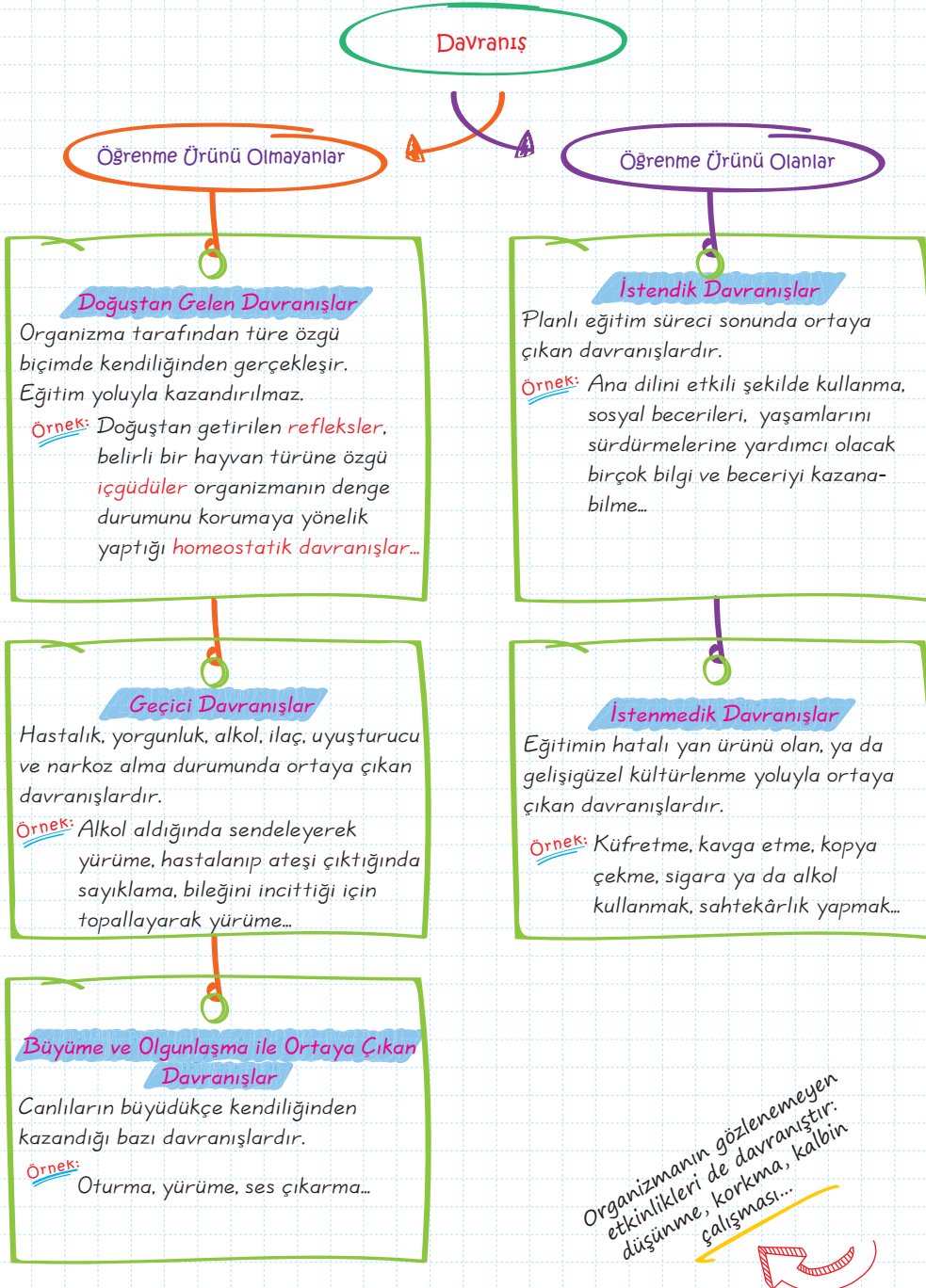
Öğrenme

Öğrenmenin gerçekleşmesi için çevreyle etkileşim şarttır.

Davranış

Davranış, organizmanın bilinçli ya da bilinçsiz gerçekleştirdiği gözlenebilir/gözlenemeyen her türlü etkinliktir.

Refleks ve İçgüdü

Refleks

Doğuştan getirilen, belli bir uyarıcıya gösterilen; belli, basit ve ani tepkilerdir. Refleks, düşünme sürecinden önce oluşan **sinir sistemi** faaliyetidir.

Örnek:

- ⊙ Deriye bir cisim battığında hemen geri çekilme
- ⊙ Ani ya da şiddetli bir gürültüde irkilme
- ⊙ Biber kokusu alan kişinin hapsirması, soğanın gözü yaşartması
- ⊙ Çocuktaki emme davranışı
- ⊙ Parlak ışıkta göz bebeklerinin küçülmesi

İçgüdü

Doğuştan getirilen, türe özgü olan, **bir türün bütün üyelerinde** bulunan karmaşık davranışlardır.

Örnek:

- ⊙ İpek böceğinin koza yapması
- ⊙ Örümceğin ağ örmesi
- ⊙ Balıkların göç etmesi
- ⊙ Deniz kaplumbağalarının yumurtadan çıkar çıkmaz denize doğru yürümleri

İnsanlarda içgüdü yoktur, annelik, cinsellik, saldırganlık gibi içgüdüsel davranışlar vardır.

Not:

İnsanlarda içgüdü yoktur, **içgüdüsel davranış** vardır.

Örnek:

Annelik içgüdü değil, içgüdüsel davranıştır.

Refleks ve İçgüdü Arasındaki Farklar !

Refleks

İçgüdü

Türe özgü değildir.

Belli bir türe özgüdür.

Uyarı belli. Ayağın kalkmasının uyarıcısı diz kapağına vurulmasıdır.

Belirgin bir uyarı yoktur. Arının bal yapmasına neden olan belirgin bir uyarı yoktur.

Basittir, bir refleks yalnızca birkaç motor alt davranıştan oluşur. Diz kapağına ayağın kalkmasında birkaç basit motor davranış söz konusudur.

Davranış karmaşıktır. Bir içgüdü birçok ardışık davranıştan oluşur. Bir arının bal yapmasında ardışık birçok davranış söz konudur.

Bazı refleksler ertelenebilir. Nefes alma, göz kırpması kısa bir süreliğine ertelenebilir.

Ertelenemez. Zamanı geldiğinde içgüdü ortaya çıkar. Ayılar kış ayı geldiğinde kış uykusuna yatarlar.

Performans (Edim)

Öğrenilen ya da doğuştan getirilen özelliklerin etkisiyle ortaya çıkan davranış düzeyidir. Bir kişinin gösterebildiği tüm davranışlar, kişinin performansını oluşturur. Performans, kişinin yaptığı davranışın düzeyini (belirli bir standart ölçütüyle) belirtir.

- Örnek:**
- KPSS'ye giren bir öğretmen adayı 120 sorunun 118 tanesini doğru yanıtlayabildiyse yüksek bir performans sergilediği; 120 sorunun 30 tanesini doğru yanıtladıysa düşük performans sergilediği anlaşılır.
 - Çok iyi bir basketbolcu olan Murat, bir maçta kendinden beklenen davranış gösteremediği için "Düşük performans sergiledi." denebilir.

Öğrenme doğrudan gözlenemez.
Gözlenebilen, bireyin performansıdır.

Uyarıcı-Tepki-Karşılık

Uyarıcı: Organizmanın duyu organlarını harekete geçiren ve organizmada bir tepkiye yol açan iç ve dış durum değişikliğidir.

İçsel Uyarıcı

Acıkma, susama, uyku, kalbin hızla atması, mide ağrısı vb.

Dışsal Uyarıcı

Isı, ışık, ses, koku, gürültü vb.

Tepki: Uyarıcının etkisiyle organizmanın gösterdiği her türlü sinir, kas, salgı hareketi gibi davranışlardır.

Karşılık: Organizmanın herhangi bir uyarıcıya yönelik olarak gösterdiği tepki sonucunda çevreden almış olduğu uyarıcı ya da davranıştır.

Organizmanın almış olduğu üç tür karşılık vardır: **Pekleştirme**, **Ceza** ve **Görmezden Gelme**.

Uyarıcı

Tepki

Karşılık

Derse ödevini yapmadan gelen öğrenciyi öğretmenin kızması

Öğrencinin sınıfında saldırgan davranışlar sergilemesi

Öğretmenin öğrenciyle ders boyunca ilgilenmemesi (**Görmezden gelme**)

Çocuğun çok sevdiği oyuncuğu kardeşinin kırması

Çocuğun kardeşini dövmesi

Annenin çocuğu odasına göndererek dışarı çıkmasını yasaklaması (**Ceza**)

Çocuğun yaşlı bir kişinin karşından karşıya geçmek istediğini fark etmesi

Çocuğun yaşlı kişiye karşından karşıya geçmesine yardım etmesi

Yaşlı kişinin çocuğa çikolata vererek teşekkür etmesi (**Pekleştirme**)

Duyarılma ve Alışma

Organizmanın çevresiyle girdiği etkileşim sonucunda oluşan duyarılma ve alışma gibi davranış değişiklikleri de **öğrenme olarak kabul edilir.**

Duyarılma

Belli bir tepkiye neden olan uyarıcının tekrar tekrar sunulmasından sonra bu uyarıcıya ya da benzer başka uyarıcılara gösterilen tepkideki artıştır.

Örnek:

- ⇒ Şiddetli bir patlama sesinden sonra patlama sesine ya da diğer seslere daha duyarlı hâle gelme
- ⇒ Büyük bir deprem geçiren birinin küçük ölçekli sallantıları da hissetmeye başlaması

Alışma

Bir uyarıcının tekrar tekrar sunulması sonucunda bu uyarıcıya verilen tepkinin zayıflamasıdır.

Örnek:

- Bir öğretmenin öğrencisini hep aynı şekilde ödüllendirmesi durumunda bir süre sonra ödülün öğrenciyi etkileme gücünü yitirmesi
- Avukatlığın ilk yıllarında icra işlemlerinde çok üzülen birinin ilerleyen yıllarda durumdan etkilenmemesi

Alışma olgusu duyarısızlaşmaya yol açar.